

La degradació del català

MARIA DEL PLA

Un dia qualsevol de la primera quinzena del mes de juny passat. Em llevo a quarts de vuit del matí, com cada dia, i poso Catalunya Ràdio, com cada dia. La corresponsal de Lleida, parlant del temps, ens fa saber que «a Solsona tenen nou». Entesos: a Solsona estan a nou graus de temperatura, ens ha volgut dir la noia que s'acaba de cruspir el pronom feble *en*, potser perquè ni tan sols ha desdijunat i té un rau-rau de gana al païdor.

posar els pèls de punta: uns dies abans, en el text d'una col·laboradora setmanal hi havia llegit «A tot arreu couen faves».

Havent dinat, com cada dia, veig, i escolto, el Telenotícies migdia de TV3, abans la Nostra i avui no sabem de qui. Parlen de la vaga de transportistes i de les «estanteries pràcticament buides» pel que fa a l'aviram, la carn i la fruita i verdura d'algunes parades de no sé quin mercat. *Estanteries?* On són les nostres *poselles?* I les *postades?* I els *prestatges?*

Tot seguit, els presentadors ens etziben un «Portugal ha posat reserves», per un «Portugal *hi* ha posat reserves»; un «diu que

sovint; així, «vessant» es pot convertir en vesant, mentre que «Isona» o «Camarasa» es poden convertir en *Issona* o *Camarassa*. Enllaços fònics com *elzamics* (els amics) o *ca-ri dolén* (car i dolent) ja no s'hi solen fer. Ni els dels sants amb *h* o vocal a l'inici del nom. Els *san-tHonorat* o *san-tAndreu* dels nostres pares i avis avui s'han convertit en «san Honorat» i «san Andreu» d'una manera definitiva en els mitjans de comunicació diguem-ne «nacionals», així com *cen-thomes*, pronunciat «cen homes», com a exemple dels mil més que n'hi ha. I no parlem dels fonemes. A vegades no saps si el locutor o locutora que condueix el programa o dona les notícies ha dit «lloc» o «joc», perquè ha pronunciat *ioc*, i ho has d'endevinar pel context.

Això sí, fem mans i mànegues per aprendre idiomes estrangers i

El pronom feble *hi* desapareix dels diàlegs de la sèrie *Ventdelplà* com per art d'encanteri

Al cap d'una hora, si fa no fa, a Catalunya Ràdio hi ha tertúlia. Els contertulians, tots catalans de naixement i de força anomenada, diguem-ne intel·lectual, parlen de «*la* oposició al govern», de «*la* opinió del president» i de «*la* única sortida que té el president», amanits amb un «també *hi* ha una altra» (es refereixen a opció) i amb un «encara pot haver-*hi* una altra», a part de donar per fet que les paraules del president no cauran, sembla, «a dins d'un *sac trenecat*». Res d'apostrofar en el llenguatge parlat, doncs, ni res de la combinació binària *n'hi*, perquè probablement els ha anat caient, amb el temps, a dins d'un *sac de cul foradat*.

A mig matí compro l'*Avui*, com cada dia, i hi dono un cop d'ull, res més que un cop d'ull. Un columnista ens fa saber «que hi ha gent que vol treballar i n'hi ha d'altres que no *els deixen*», amb referència a la vaga que duen a terme els transportistes en aquells dies. Que no els deixen què?, em pregunto. I m'adono que vol dir que els altres no *els ho deixen fer*, de treballar. Més endavant, en un altre article hi trobo un «al dia següent» per l'*endemà*. Unes formes, ves per on, que cada dia sovintegen més a les pàgines d'aquest diari, al costat d'algunes altres que fan

Si avui els catalans tenim *esquenes*, en comptes d'*esquena*, és per culpa de les retransmissions dels partits de futbol que fa TV3

no tenen cap prova», per «un diu que no *en* tenen cap prova», i un «tornen a produir més» per un «*en* tornen a produir més». Certament, la llengua que es parla a TV3 comença a patir una certa manca de pronoms febles.

A la nit, com cada dia, veig, i escolto, el Telenotícies vespre. Acabat l'espai que TV3 dedica al temps peso figures al sofà una estoneta. Quan torno a ser d'aquest món, tinc la sèrie *Ventdelplà* a la pantalla. I si al migdia hi havia hagut una certa manca de pronoms febles, en el noticiari de TV3, ara la cosa ja és greu. En efecte, el pronom feble *hi* desapareix dels diàlegs de la sèrie com per art d'encanteri: «si decideixes anar» per «si decideixes anar-*hi*», «en Martí tenia ganes d'anar» per «en Martí tenia ganes d'anar-*hi*», «no podia fer res més» per «no *hi* podia fer res més»..., al costat d'algun *en*, com ara «és una mostra» per «*n*'és una mostra».

Altrament, la fonètica que ens serveixen tant Catalunya Ràdio com TV3 com més va més castellana és. Els dos sons de la *s* –sonora i sorda–, els confonen força

governativament signem una hora més de castellà en l'educació primària, en comptes de preocupar-nos perquè el català que aventen diàriament els locutors, locutores i contertulians dels nostres mitjans de comunicació sigui mínimament correcte. Si no és així, tenim mala peça al teler, perquè la força d'aquests mitjans és immensament poderosa pel que fa a la seva incidència social. Recordeu, si no, com en un tres i no res van esbandir, aquesta primavera passada, la «secada» de Catalunya per instaurar-hi la «sequera». I recordeu, també, que si avui els catalans tenim *esquenes*, en comptes d'*esquena*, és gràcies a les retransmissions dels partits de futbol que fa TV3, ja que els jugadors, des dels primers partits, anys ha, «rematen d'*esquenes* a la porteria», o «juguen d'*esquenes* a la porteria», o «cauen d'*esquenes* a terra»...

Em jugo un patacò i tot que, d'aquí a poc temps, els jugadors «*es* cauran d'*esquenes* al terra» en les retransmissions dels partits de futbol que ens oferirà TV3. ♦